

Derol Pol aranol yahde he Timote

Habaru dow derol ngool

Pol, lilaado Iisa *Almasiihu, winndi derol ngool yahde he Timote. Baaba Timote no Gerekanke, inniiko duu no Yahudanke (Golle Lilaabe 16.1-3). Timote no suka Pol, omo yahda he Pol, omo walla dum nder golle waaju *Habaru lobbo (1 Timote 1.1-5). Pol duu semmbindini mo nder goondinol Iisa *Almasiihu.

Daliilaaji gadfi Pol winndani mo derol ngool woni arande nii hollude mo no o gollirta golle de halfini mo nder hubeere Efeesu. Daliila didafo no o tokkirta ko o laatoo jom hikmaaku goonga e goonga mo *Almasiihu jeyii (1 Timote 3.15). Daliila tatafo oon woni hollude iri jikku ngu ardiibe e walloobe nder kawriide goondinbe kaani tawideede. Daliila nayabo oon woni foodude noppi goondinbe dow janginoobe fewreebe.

Ko winndaa nder derol ngool :

Cannooje (1.1-2)

Janginol dow aardangal hawriine goondinbe (1.3-3.16)

Kollitooje ngam Timote dow golle mum (4.1-6.21)

Cannooje

¹ Derol ngool yuwi to Pol, lilaado Iisa *Almasiihu dow tilsinoore Alla Kisinoowo he

Iisa *Almasiihu mo ngattuden gokka meeden he mum,

² yahde to Timote suka am goongaajo nder goondinol.

Alla *Baabiraawo, he Iisa *Almasiihu Kisinoowo meeden moyyane, yurme, hokke jam.

Poodol noppi dow janninoobe fewre

³ Wakkati njahannoomi nder leydi Makedoniya mi njaarake ma njoodofaa nder hubeere Efeesu ngam kadfaa himbe gom njanngina laabi oonyiifi.

⁴ Be itta hakkillo maɓɓe he taale-taaleeji, he limtol jippotoobe he annabiibe ngol re'ataa. Ngam ir miilooji dɗii poodataana haalaaji ir iriiji dɗi nafataa en baa seɗɗa nder siri kisinol ngol Alla fodani en nder goondinol.

⁵ Ko kadol ngool hidɗi hollude woni tefude hidde yuwoore nder ɓerne laabune, miilo dartiingo, he goondinol goonga e goonga.

⁶ Himbe gom njooffi laawol meeden, ɓe kalki nder haalaaji meereji.

⁷ Ibe ada ko'e maɓɓe janninoobe *Tawreeta, amma ɓe anndaa ko ɓe ngoni ibe mbi'a he ko ɓe piirata gabaare.

⁸ Eɗen anndi ko *Tawreeta no woodi amma say se golliraama laabi mum.

⁹ Paamen ko *Tawreeta darnaaka ngam golloobe ko dartii amma o wadaama ngam bonɓe, murtube, pamtinoobe Alla, wadoobe hakke, ɓe teddintaa Alla he ko senii fuu, waroobe inna he baaba, ittoobe yonki,

¹⁰ yeenooɓe, luutankoobe, sonnooɓe maccube, fenoobe, hunotooɓe dow fewre, kambe e wadoobe ko jannginoore goongaare wi'aay.

¹¹ Jannde ndee no yahda he *Habaruu lobbo mo kalfinaami, yuwɗo to Alla tedduɗo, kanko woni wuddu barke.

Pol yetti Alla ngam moyyere makko

¹² Midɗo yetta Iisa *Almasiihu Joomi'en kokkuɗo kam baawɗe humnude golle makko. O hoolake kam ngam o subake kam mi ngollana mo.

¹³ Baa ko ndenno mi bonniino innde makko, torrumi himbe makko, njennumoomi, amma jooni o yurmaka kam ngam wakkati mum nder jahillaaku tawanoomi, mi hanaa goondindɗo.

¹⁴ Joomiraawo meeden jippini moyyere mum nde walaa keerol dow am. O funni nder am goondinol e hidde, ɗum fuu tawaama nder kawtal ngam Iisa *Almasiihu.

¹⁵ Haala kaa no hoolnii, sikka fuu walaa ika haani jabeede : « Iisa *Almasiihu wari nder duuniyaaru ngam hisina wadoobe hakke. » Miin e hoore am, midɗo tawaa nder maɓɓe, mi wadi ko jaasi ɓe.

¹⁶ Amma Alla yurmaka kam, miin jaasudo wadoobe hakke. Ngam majjum wadi Iisa *Almasiihu hidi hollude kam munyal mum manngal heɓa mi laatoo goondindɗo yeeweteedo ekkitee ngam hi'ube ekkitee keɓa mbuurnam nduumiidam.

¹⁷ Alla Joomiraawo no gooto, oo laamiido duumiido.

Buurdo wakkati fuu
 mo hi'ataake.
 Teddungal e darja laatanoo mo
 faa abada abadin. Aamiin !

Tittinkinaaku nder goondinol

¹⁸ Suka am Timote, mi halfinte hollitoore ndee, inde yahda he annabaaku ngadanoongu dow maa : Tiiga dow haalaaji d̄ii, durwa durwo manngo.

¹⁹ Durwira goondinol, he miilo dartiingo ngo himbe gom tokkaay faa goondinol maɓɓe yoolii.

²⁰ Nder himbe been don Himene e Skandaaru ngoni, mi accidii be he Seydan ngam to be pilloo sobude Alla.

2

Kollitooje dow du'aa'u

¹ Arannde nii mido naarake on ndu'anee himbe fuu, eelanon be Alla, cawrinon mo ngam maɓɓe, njetton mo duu.

² Ndu'anee laamiibe, ndu'anee neddo fuu gondo nder nokkuuje dawrirde heɓa mbuuren nder jam, hakkillo fukkiingo, ndimaaku, he wondude Alla he berne worre.

³ Dum woni ko woodi ko welata Alla Kisinoowo meeden,

⁴ giddo neddo fuu hisa, annda goonga.

⁵ Ngam Alla no gooto, neddo gooto duu woni baawdo wartirde potal hakkune himbe he makko, kanko woni Iisa *Almasiihu

⁶ mursudo yonki mum ngam yobude nyamaane hakke men. Kanyum woni ceedaaku ngu Iisa wadi nder wakkati mo Alla darni.

⁷ Ngam majjum ngadaami baajotoodo e lilaado heba mi faamina be kanaa *Yahudankooɓe ko woni goondinɗol goongaawol. Mi fenataa, goonga kaalanmi.

⁸ Ngam majjum waɗi mido hidi nokku fuu to worbe ndu'otoo, be bantira juude maɓɓe dow he berde laabuɗe, tawee tikkere e jeddodiroɗol fuu walaa.

No rewbe kaani tokkirde Alla

⁹ Mido hidi rewbe duu bornoo kolte kaandude borneede, no dum buri hoyande be. To be pedoo, be mooro mordi caadiidi, be ngatta kanɗe naa jamde dime naa kolte caadiide

¹⁰ amma be ngada golle lobbe hano ir rewbe teddinoobe Alla he berne worre.

¹¹ Wakkati waaju, debbo fuu nannga hunduko mum, jogoo mo nder berne mum, he nder leesinaaku.

¹² Mi hokkaay debbo fuu laawol janngina worbe naa heba baawde dow maɓɓe. Amma o tiida he hunduko makko,

¹³ ngam Adamu artii Haawa tageede.

¹⁴ Hanaa Adamu woni eytaado, amma deekiiko Haawa eytaa, murti he tilsinoore Alla.

¹⁵ Amma rewbe no kisintee wakkati be keɓi biɓɓe, nde nii be tittinkinake nder goondinɗol maɓɓe, nder hidde he nder mbuurnam ceniidam he leesinaaku.

3

Cubaaki ardiibe hawriine goondinbe

¹ Ndaa haala gasuka nii : « Gidɗo laatoo ardiɗo nder hawriine goondinbe hida golle lobbe. »

² Ardiɗo oo no haani laatoo nedɗo mo walaa fuu feloore, gorko mo debbo gooto, dawranoowo hoore mum, gaɗoowo mbuurnam mum no haandiri, bernoowo weerbe, tawee omo waawii janginde duu.

³ O haandaa laataade jaroowo naa kabeteedo. Amma omo haani laataade nedɗo gidɗo himbe, jom jam, mo seedeere adaay hakkillo mum,

⁴ baawɗo hakkilaade he wuro mum no woodiri, mo bibbe mum duu martantoo nder ndimaaku manngu.

⁵ Ngam noy nedɗo mo jogaaki wuro mum no woodiri waawirta hakkilaade he hawriine goondinbe Alla ?

⁶ Nedɗo oo duu to laatoo goondinɗo keso, se hanaa non omo waawi mawnitaade, ɗum wafan o hiitee hano no Seyɗan hiitoraa nii.

⁷ Omo haani laataade jom jikku ngasungu heba o teddinee hakkune be ngoondinaay ngam to o famdinee. Se hanaa non, o saaman nder tunnirgal Seyɗan.

Cubaaki walloobe hawriine goondinbe

⁸ Walloobe hawriine goondinbe, kambe duu be laatoo jom'en ndimaaku, wadoobe ko mbi'i fuu, to be yaartin nder jarɗe mabbe, to be ngidu njawdi ndi laabaa.

⁹ Nder miilo lamngo ngoo, Alla wanngini sirri goondinol, sirri oo be kaani tibinaade.

¹⁰ Ibe kaani eteede ginan, gada d̄um nde nii hi'aaka fuu ko be pelirtee, ibe mbaawi fud̄dude golle mabbe.

¹¹ Non deekiraabe mabbe duu no kaani laatoo rewbe woodube ndiyam ndimaaku, be kaanaa laataade rewbe nyo'oōbe himbe, be laatoo rewbe waawoōbe ko'e mum'en, hoolniibe nder huune fuu.

¹² Balloowo hawriine goondinbe fuu no haani laataade gorko mo debbo gooto, kakkiltoodo bibbe mum he wuro mum,

¹³ ngam wad̄oōbe golle mum'en no woodiri ngonni waawbe hebude teddinoore he hoolaare mawne ngam be ngoondini Iisa *Almasiihu.

Sirri goondinol meeden

¹⁴ Mi winndanii ma d̄erol ngool nder gokka ka mi booyataa mi waraay to maa.

¹⁵ Amma se mi booyii mi waraay, binndi am ndii wallete faamude no njoodortod̄aa hakkune lenyol Alla duumiido, kam woni hawriine goondinbe. Kayre woni bonjariyal goonga.

¹⁶ Sikka fuu walaa, sirri diina meeden no mawni :

*Almasiihu wannginaama hano tagaado,

*Ruuhu Alla dartinii mo,
maleykaabe ngi'ii mo.

O waajaama hakkune lenyi,
o goondinaama nder duuniyaaru,
nder teddungal o hooyaama dow.

4

Kakkilee he jannginol majjinoowol

¹ *Ruuhu Ceniido wanngini no laabiri ko nder jamaanu cakitiido oo, himbe gom accan goondinde Alla, tokka seyɗaniiji gondi no eyta ɗum'en, he jannginooje yuwɗe to ginnaaji.

² Munafikiibe e fenooɓe ɓe ɓerɗe baadɗe kalkata ɓe.

³ Bonɓe ɓee no njanngina ko himbe kaanaa dewlude naa nyaamude nyaamduuji gom. Amma Alla tagi nyaamduuji dii fuu ngam goondinɓe anndube goonga naforoo ɗum nder jettol Alla.

⁴ Huune fuu ko Alla tagi no woodi. Walaa fuu ko harmi, se nii en njabirii ɗum yettoore.

⁵ Ngam haala Alla e du'aa'u no lamna huune fuu yeeso makko.

Ko Pol holliti Timote

⁶ Yottin ɗum to banndiraabe meeden, nden a laatoto gollanoowo Iisa *Almasiihu lobbo, ɓeydotooɗo wakkati fuu nder goondinol meeden, he jannde lobbere nde njanngunooɗaa.

⁷ Amma woppu ɓila ɓilaaji meerejeji di njaadataa he goondinol meeden. Eeltu hoore maa nder kulal Alla nyannde fuu.

⁸ Se goonga, connyinol banndu no woodi nafa, amma kulal Alla no nafa nder huune fuu. Ngam no hokka en mbuurnam jooni e nder wakkati garoowo.

⁹ Dum woni haala goongaha, sikka fuu walaa ika haani jabeede.

¹⁰ Eden torroo eden durwa ngam en ngatti gokka meeden he Alla duumiido, Kisinoowo nedɗo fuu, sako goondindo mo.

¹¹ Dum woni ko kaanudfaa jannginde he hollitinde be.

¹² Neddo fuu to yawe ngam cukaaku maada, amma laatana goondinbe ko yeewetee ekkitee nder haalaaji maa, nder jonnde maa, nder hidde maa, nder goondinol maa, he nder laabal maa.

¹³ Fadde am warde tittinkina he jannde Dewtere Alla, nder waaju e jannginol hakkune himbe.

¹⁴ Taa yeeba kokkal tawaangal nder maada, ngal *Ruuhu Alla Ceniido hokki ma har annabaaku e wakkati ardiibe ndekunoo juude dow maa ngam barkinde ma.

¹⁵ Wattu kujje dee nder berne maa, durwa heba neddo fuu hi'a ko a yehi yeeso.

¹⁶ Hakkila he hoore maa, kakkilodfaa he ko njanngintaa. Taa soyyora gada nder kujje dee fuu. Nde nii a wadiri nii, a hisinan hoore maa, kisinnaa hettiniibe maa duu.

5

¹ Taa haja dottiijo fuu, amma leesi daane maa kaalda he makko hano o baaba maa. Sukaabe worbe duu, ada be hano banndiraabe maa worbe,

² yeyraabe hano inniraabe maa. Sukaabe rewbe duu, ada be hano sakikiraabe maa rewbe he berne laabune.

Kollitooje dow be goriraabe mum'en maayi

³ Saanu be goriraabe mum'en maayi be ngalaa fuu balla.

⁴ Nde nii nder mabbe debbo gom no woodi sukaabe naa nee taaniraabe, ibe kaani

ekkitaade no be kakkilorto he wuro maɓɓe. Nde nii be ngadiri nii, be mbarjoto saaroobe maɓɓe mbarjaari lobbiri. Ngam dum woni ko weli Alla.

⁵ Mo gorum maayi mo walaa doondiido dum, mo walaa fuu balla gom, halfinii hoore mum he Alla, omo du'oo jemma e nyalooma, omo eela Alla walla mo.

⁶ Mo gorum maayi gattudo ɓerne mum he beldum duuniyaaru no maaydo baa ko no wuuri da.

⁷ Yottin haalaaji dɗi to maɓɓe heba be ngada mbuurnam dam walaa fuu feloore.

⁸ Neddo fuu mo saanaay himbe mum, sako wuro mum, jammabe goondinol mum, joomum jaasii mo anndaa Alla !

⁹ Rewbe kaandube limeede nder be goriraabe mum'en maayi, be hawriine goondinbe haani wallude been ngoni : Rewbe be duubi lasooji tati yahde dow, laataniibe goriraabe mum'en dartiibe.*

¹⁰ Ibe kaani anndireede golle lobbe, marol sukaabe no woodiri, weernoobe weerbe, lootoobe koyde goondinbe,† walloobe tawaabe nder billaare, hidube wadude gollal lobbal fuu.

¹¹ Amma har ko daarata sukaabe rewbe, be goriraabe mum'en maayi, taa winndu inde maɓɓe ngam cukaaku maɓɓe no waawi uppude be, be itta hakkillo maɓɓe he *Almasiihu, be tefa ɓanjiteede.

* 5:9 5.9 Naa « rewbe haɓɓanaabe nde worre ». † 5:10 5.10 Nder finaa-tawaa Yahudankooɓe lootol koyde himbe no holla alaama njabbitaaki. Daaruu Yahaaya 13.

¹² Ndenne, kiite Alla doggi dow maɓɓe ngam be kuumnaay amaana maɓɓe arano mo be kooyunoo.

¹³ Gaɗa majjum ngam be ngalaa fuu ko be ngadafa, be tokkan suudu yahde suudu, hanaa ngam be ngada godɗum, amma ngam be tinno iɓe olka, be mbaawtaa faddii kunndule maɓɓe, iɓe naata nder ko daarataa be.

¹⁴ Ngam majjum wadi, mido hidi sanne sukaabe rewbe bee kaɓɓanee, be ndimaa, be njogoo cuudi maɓɓe no woodiri heba to waybe men kebu laawol jancude en.

¹⁵ Amma ɗum fuu hadaay no woodi nder maɓɓe yoofube laawol dartiingol ngool, tokki Seyɗan.

¹⁶ Nde nii tawaama debbo goondindo gom no woodi nder lenyi mum be goriraaɓe mum'en maayi, o walla be to o accu hawriine goondinɓe walla be heba nde walla be ngalaa balloo been.

Teddinee ardiibe hawriine goondinɓe

¹⁷ Ardoriibe hawriine goondinɓe no woodiri, no kaani teddineede sanne sako waajotoobe e jannginoobe.

¹⁸ Ngam Dewtere Alla wi'i : *A wattataa sumre he ngaari ngondi no sokka.*‡ Kaden, « No haani golloowo fuu heba njobdi mum. »§

¹⁹ Taa jabu tuumol fuu gadaangol dow ardiido gom nde hanaa himbe ɗido naa tato ceedi dow ko o tuumiraa ɗum.*

‡ **5:18 5.18** Wi'itaade Tawreeta 25.4 § **5:18 5.18** Daaru Luka 10.7. * **5:19 5.19** Daaru Wi'itaade Tawreeta 17.6.

²⁰ Nde nii ardiido gom no tittinkini nder gadol hakke, felu mo yeeso jama'aare fuu, heba beeto duu kula.

²¹ Mi eeli ma yeeso Alla e yeeso Iisa *Almasiihu e maleykaaɓe mum subaabe ngollira tilsinooje dee. Taa naatan oo, accaa ooto, ngidaa ooto, accaa ooto.

²² Taa yaawu dekude juude dow godɗo ngam halfinde mo golle nder hawriine goondinɓe. Taa haɓɓidin daane he wadɗoobe hakke. Fadda hoore maa he tuuni fuu.

²³ Hanaa ndiyam ɓolam tan kaanudaa yarde amma aɗa waawi yarde cabiiyam seɗɗa ngam nawalla bujugu maa e ngam nawallaaji maada jehooji no ngarta.

²⁴ Hakke himɓe gom no mbannga fadde kiite wafeede. Wobɓe duu sey gaɗa ɓe kiitaama ko de mbanngaa.

²⁵ Hano non duu golle lobbe mbanngirtaa. Godɗe wakkati mum da ngi'etee amma baa se de mbanngaay no wadi fuu nyannde gom de mbanngowan.

6

Kollitooje dow maccube e rimbe mum'en

¹ Maccube goondinɓe no kaani teddina rimbe mum'en heba to neɗɗo fuu famdin innde Alla he jannginol meeden.

² Onon maccube ɓe rimbe mum'en no goondinɓe, to miilee ngam on fuu on goondinɓe on teddintaa ɓe, amma buree gollande ɓe no woodiri ngam ɓe goondinɓe hidaaɓe haanuɓe gollaneede.

Kollitooje dow jannginol fewrewol e hidde njawdi

Dum woni ko kaanufaa hollitinde he waajaade himbe.

³ Nde nii goddo no waajoo waaju mo yaadataa he haalaaji goongaaji di Iisa *Almasiihu Joomiraawo meeden, naa se jannginol joomum no yedda laawol kulal Alla,

⁴ nden kay, joomum no keewdo mawnitaare, o jaahili, giddo haala e geddi dow karfeeje. Dume dum rimanta en se hanaa kirodirol, habdo, jennodirol, tuumodirol,

⁵ he geddi ndi hantataa hakkune himbe be hakkillooji mum'en uddaa. Be njoofii goonga kaden, ibe ada kulal Alla hano laawol hebude njawdi.

⁶ Se goonga, kulal Alla no kebal manngal, nde nii neddo fuu no welna dow ko jogii.

⁷ Ngam juude bole ngarden nder duuniyaaru, juude bole duu coyyotoden.

⁸ Ndenne, nde eden ngoodi ko nyaameten he ko kolteten, idum haani heyude en.

⁹ Amma tefoobe riikude semmbe semmbe ndeki ko'e mum'en dow laawol suuno, be caami nder tunnirgal e nder kujje baahiide dufde de mbodfaa majjinde be, tutoo be nder bonnere e nder halkere.

¹⁰ Ngam hidde seedere woni wuddu bone fuu. Wobbe cuunaama de faa be njoofi laawol goondinol, be poodani ko'e mabbe torra mawka.

Kollitooje ngam Timote

11 Amma aan, neddo Alla, doggu kujje dee fuu. Tefu dartinaaku, kulal Alla, goondinol, hidde, tittinkinaaku e berne fewne.

12 Durwu durwo gasungo ngam goondinol. Tibinaa mburnam nduumidam dam Alla noddani ma, wakkati kokkunodaa ceedaaku lobbu yeeso himbe dubbe.

13 Mi eeli ma yeeso Alla wuddu mburnam fuu he yeeso Iisa *Almasiihu gadufo ceedaaku lobbu yeeso Pontiyus Pilaatus kawjinoodo leydi Yahudiya, mi eeli ma,

14 gollir tilsinooje dee no woodfiri nder rafi feloore sey nyannde Iisa *Almasiihu Joomiraawo meeden warti.

15 Gartol ngool no wafan nder wakkati mo Alla darni.

Kanko marfo barke,
Jom baawde mo walaa walde,
Laamiido laamiibe fuu,
Joomiraawo joomiraabe fuu.

16 Kanko tan woni Duumotoodo,
joodiido nder jeyngol
ngol neddo fuu susaa badaade.
Neddo fuu hi'iraay mo gite mum,
walaa baawde hi'ude mo.
Teddungal he baawde laatanoo mo
faa abada abadin.

Aamiin !

Kollitooje ngam riikube

17 Hollitin riikube duuniyaaru nduu be kakkilo he mawnitaare to be ngattu hoolaare nder njawdi maβbe ngam ndi tabbitittaa, amma be kalfina ko'e maβbe he Alla mo sadaa,

kokkoowo en huune fuu ngam nanen beldum hoore men.

¹⁸ Wi'u be be ngada ko woodi, to be cortu juude mabbe nder golle lobbe, be laatoo be juude mum'en cadaa, waroobe njawdi mum'en ngam wallude be ngalaa.

¹⁹ Nde nii be ngadii d'um, sikka fuu walaa be kawrani ko'e mabbe njawdi lobbiri laatotoondi bonjariyal mabbe jaajo, ngam be tibinoo mbuurnam ngoongaajam.

Baynodirol

²⁰ Too Timote, joga no woodiri ko kalfinadaa. Doggu haalaaji jeddooji, he haalaaji di njahdataa he laawol goondinol meeden bi'eteedi no goonga.

²¹ Ngam himbe gom tokki di, yuwi dow laawol goondinol meeden.

Moyyere Alla wonda he moodon.

Fulfulde, Niger West
Fulfulde, Western Niger: Ko woni Amaana Keso
(Bible)

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Fulfulde, Western Niger

Translation by: SIM Niger

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Mar 2026 from source
files dated 2 May 2025
03866d8b-1da2-5821-b01d-4d382a1cd5d9